

ЉУБИША ДЕСПОТОВИЋ*
Институт за политичке студије
Београд

УДК 355.47/.49(497.113)
Монографска студија
Примљен: 15.09.2017
Одобен: 30.10.2017
Страна: 39-58

СРПСКА ВОЈВОДИНА, КАО ПРЕДМЕТ НЕМАЧКИХ, МАЂАРСКИХ И ХРВАТСКИ ГЕОПОЛИТИЧКИХ ПЛАНОВА И ТЕРИТОРИЈАЛНИХ АСПИРАЦИЈА

Сажетак: У раду ћемо анализирати геополитичке аспирације Немачке, Мађарске и Хрватске према територијалној целини северне српске покрајине Војводине, дакле, позиција АП Војводине ће бити сагледана из контекста могућих међународних претњи и потенцијалног геополитичког жаришта у Србији. У уводном делу рада обрадићемо значајне историјске аспекте дефинисане теме, а у његовом главном делу геополитичке околности и интересе који би могли довести до нежељених последица по српски народ у целини а особито у Војводини као значајном контактном подручју. Посебан део анализираних аспеката биће усмерен на релевантну литературу која на јасан и недвосмислен начин потврђује и аргументује исказане аспирације и територијалне претензије према Србији и српском народу.

Кључне речи: Србија, Војводина, Немачка, Мађарска, Хрватска, геополитика, територијалне аспирације

Већина официјелних извора српске историографије не спори чињеницу да се најраније датирање српског присуства на просторима панонске низије може ситуирати у период од 4. до 6. века нове ере¹, особито компактно у зонама панонских равничарских река у тзв. Потисју и Поморишју, а нарочито главној европској реци Дунаву, која је управо на овом делу свога средњег тока исијавала снажну гравитациону снагу и у своја приобаља још од првих почетака људске цивилизације привлачила народе панонског базена да је настане.² Следећи значајан догађај за Србе на подручју Паноније био је примање хришћанства у 9 веку под утицајем Цариграда.³

* despotlj@stcable.net

¹ „Срби, словенски народ почињу да се насељавају на панонске просторе у 4 веку, у време Велике сеобе народа. На тло данашње Војводине, масовно се досељавају 567. године и представљају најстарије становништво које у континуитету живи миленијум и по, и као такви представљају најбројније становништво које живи на војвођанском тлу.” Церковић Љ. (2015) Народи на тлу Војводине, Прометеј Н. Сад, стр. 48.

² „Цивилизацију Лепенског вира наследила је Старчевачка цивилизација, (...) Најразвијенија праисторијска цивилизација, не само у размерама југоисточне Европе, већ и шире, у светским

Словенску територијалну компактност која се протезала од данашњих граница Пољске и територија које су насељавали Лужички Срби, па преко средњеевропских Словена Чеха и Словака све до панонских Срба, нарушиће досељавање Мађара,⁴ који су се уклонили у тај простор а стварањем свог првог краљевства и стабилне државе под круном Светог Иштвана 1000. године, трајно раскинути везу међу њима (тај ефекат појачао је и упад Монгола у Русију који је у крајњој инстанци изнудио повлачење руског државног центра из Кијева у Москву а самим тим она је остала без озбиљног утицаја на средњеевропски простор и Словене у њему), појачавајући касније ефекте конфесионалних разлика које су особито јачале након раскола 1054. год. производећи међу њима често непомирљиве идентитетске особености и интересе.⁵

У окружењу других народа а особито Аустроугарских државних стега, Срби вековима покушавају да примерено својим тренутним снагама осмисле некакав облик политичке, верске и културне аутономије која би имала и јасну просторну димензију на којој се конзумира.⁶ Историчар Д. Микавица сматра да је сам крај 17. века био тај преломан историјски догађај који је у околностима Великог бечког рата (1683-1699) а на иницијативу цара Леополда по први пут створио озбиљне прилике за остваривање верских права и политичких привилегија Срба на овом простору⁷, ограничавајући их на слободан избор Војводе, слободу вероисповести и изузећа од „сваког јавног терета и данка” изузев оног који је сматран „за права краљева и господе”.⁸ Сви каснији догађаји биће вођени идејом проширења права и привилегија Срба на територији на којима се упражњавају, са јасним захтевом о „одрживости српске идеје државе у Хабсбуршкој монархији” иза које стоји убедљива већина српске политичке, културне и верске елите која се убрзано конституисала у њеним окви-

---

размерама, свакако је била Винчанска цивилизација.” Д. Пророковић, (2014) Немачка геополитика и Балкан, Катена мунди, Београд, стр.115.

³ „Међу историчарима нема дилеме око чињенице да су Срби у Војводини староседеоци, једини аутохтон народ на простору данашње Војводине. Сви остали су на ове просторе стигли касније, у разним периодима и услед различитих узрока.” М. Суботић, (2011) Српска Војводина и њене мањине, ИПС, Београд, стр.11.

⁴ „Досељавање Мађара спада у тзв. позне сеобе на европском континенту. У IX и X веку у току су периферна кретања народа(...) На европској политичкој сцени два царства, оба хришћанска, омеђили су простор у који ће се Мађари најпре залетати као брзи коњаници, а затим га трајно настанити.” Ј. Калић (1997) Европа у време досељавања Мађара, у зборнику радова 1100 година досељења Мађара и Војводина, Завод за уџбенике, Београд, стр.21-22.

⁵ „јачање средњевековне Краљевине Угарске, географски је оделило средњеевропске Словене од византијског православља и јужнословенских народа, пре свега географски најближих Срба, који су до XIV века изградиле респектабилну државу. Везе словенских народа који су започели свој народотворни процес у Средњој Европи и оних на Балкану тако су биле пресечене.” Д. Пророковић (2014) Немачка геополитика и Балкан, Катена мунди, Београд, стр.58.

⁶ види: Швикер Х. Ј. (1998) Политичка историја Срба у Угарској, Матица српска, Нови Сад, стр. 181.

⁷ „Великодушност хабсбуршког владара која је Србима осигурала све веће повластице може се протумачити ратним догађајима.” Л. Хадрович, (2000) Српски народ и његова црква под турском влашћу, Накладни завод Глобус, Загреб, стр.115.

⁸ види, Д. Микавица, (2005) Српска Војводина у Хабсбуршкој монархији 1690-1920., Стилос, Нови Сад, стр.11.

рима. У тим политичким околностима посматрано *српска аутономија* је поред садржаја и територијалности често варијала и назив своје национално-идентитетске компоненте оптирајући за разне називе од *Краљевина Србија*, *Српска деспотовина*, *Војводина Србија*, или *Српска Војводина*. **Но суштина свих тих напора и националних прегнућа темељила се на два битна постигнућа: прво, достићи највиши степен државно-правне аутономије у односу на Будимпешту и Беч а у другом кораку и када то историјске околности дозволе припојити се својој матичној српској држави⁹ што се догодило на новембарској скупштини 1918. године у Новом Саду, када је изгласано присаједињење, Војводине Србији.¹⁰**

Историчар Јелена Попов, справом истиче код нас често заборављену истину да се Војводина преко својих народних представника историјски гледано *два пута* изјаснила о приступању Србији. Први пут, на већ поменутој новембарској скупштини 1918 год. (24. новембра одлуку доносе народни представници Срема, а 25. новембра, народни представници Бачке, Баната и Барање, а други пут, поново у Новом Саду, 30. и 31. јула 1945 год. на Скупштини изасланика народа Војводине.¹¹ Иако су се ова два изјашњавања народних представника са простора Војводине десила у потпуно различитим историјским и државно-правним оквирима (у фази непосредног формирања Краљевина СХС и Титове ФНРЈ) она ипак на непорецив начин у модерној историји Срба сведоче о *њиховом јасном и трајном националном опредељењу да живе у државном саставу своје матице Србије*. Сви накнадни политички и идеолошки покушаји за релативизацијом ових одлука и темељног опредељења Срба, а било их је прилично у двадесетом веку, разбила су се о већинско и демократски исказано расположење српског народа да се у та трајна опредељења и одлуке не може и не сме дирати.¹²

Значајно је поменути на овом месту запажање нашег историчара Душана Батаковића који указује на то да у периоду трајања комунистичке власти „парадоксално, у Војводини најбезусловнији сепаратисти нису били Мађари, већ српски покрајински руководиоци, жељни да себи обезбеде посед где би задржали апсолутну власт.” (Труд А., 2007: 102) То наравно не значи да су спољнополитички изазови били мање опасни по српски национални интерес у Војводини, већ указује на чињеницу да је унутар српских политичко-идеолошких

⁹ „струја предвођена Милетићем и Уједињена омладина српска окретали су према спољнополитичким проблемима, може се навести да им је у програму стајало да се борба води до ослобођења оних делова српског народа који су били под турском влашћу, те да се ослобођени крајеви у будућности уједине са браћом која су живела под другом влашћу, стварајући заједничку државу. Овај циљ су желели постићи пре свега распадом Турског царства, али и Хабзбуршке монархије.” Т. Пал, (2007) Српско-мађарски односи током 70-их година 19 века, с посебним освртом на територију данашње Војводине. у зборнику Српско-мађарски односи кроз историју, Филозофски факултет Нови Сад, стр.226.

¹⁰ види:Д. Његован, (2004) Присаједињење Војводине Србији, Музеј Војводине, Нови Сад. стр.249.

¹¹ види Ј. Попов, (2001) Војводина и Србија, ЛДИЈ, Ветерник, стр.115.

¹² види, Ч. Попов, Ј. Попов, (2000) Аутономија Војводине, српско питање, Кровови, Сремски Карловци, стр.94.

спорова у оквирима обе Југославије, а нарочито Титове комунистичке, било заговорника екстремних сепаратистичких решења која су се кретала од појачане политичке аутономије до отворене сецесије. На сву срећу њени заговорници *никада нису имали дубље политичко утемељење у српском народу у Војводини*, и једина озбиљна опасност која произилази из њиховог деловања крије се у *повезивању са спољним геополитичким центрима моћи, који ће их лако инструментализовати за своје циљеве* у контексту евентуалних већих геополитичких превирања и покушаја територијалних прекомпозиција овог простора.¹³ Да такви геополитички сценарији постоје и да су последица дугорочних и стратешких планирања великих сила, (већ смо имали прилику да њихов малигнитет осетимо на својој кожи), јасно потврђују речи америчког генерала Веслија Кларка, главнокомандујућег снагама НАТО-а у Европи деведесетих година прошлог века у време оружане агресије на СРЈ, он је истакао да је Балкан „у средишту пажње НАТО, јер се налази у стратешком центру Европе”, те да је међународна заједница „*тек започела посао који јој предстоји*”, помињући уз то „**потенцијалне проблеме**” статуса Црне Горе, Санџака и **Војводине**”. (Шушић С., 2004: 177)

Дакле, **Српска Војводина** као национална и политичка одредница територије северне српске покрајине нема само историјски значај, она је то и данас упркос свом мултиетничком и мултирелигијском саставу становништва. Дакле, није реч само о пукој бројчаној предности Срба (преко 65% по последњем попису) већ и њиховој територијалној компактности „која је уочљива на целом простору Војводине”. Овде се заправо ради о *изразу њихове пуне територијалне везаности за интегрални српски државни простор и национални корпус као и укупну политичку обједињеност територија -српске земље*, које српски народ већ вековима насељава и на којима све теже опстаје.

Геополитичка сложеност и комплексност овог простора израз је деловања више историјских, географских, културних, политичких, економских и религијских фактора који су од Војводине направили *својеврсни геополитички спецификум* који се може посматрати и као *предност* уколико се има у виду *сво њено етничко и културолошко богатство*. Због ових важних чињеница „Војводина је спона којом се читава Србија укључује у Централну Европу. Она јој омогућује партиципацију у економски и геополитички изузетно важној Панонској низији”. Она такође указује и да је „територија данашње Војводине вековима била контактна и погранична српско-угарска, угарско-турска, аустријско-турска и српско-аустроугарска област.” (Степић М., 2004: 40) Са друге стране, управо ће назначена карактеристика *контактности на периферији* тако замишљених пројекција Централне или Средње Европе бити *стални извор претњи по њену стабилност, и територијалне претензије других држава* из шире схваћеног региона. „Историјски Војводина је дуго била тампон-зона смештена

¹³ „Турбулентне процесе, општу нестабилност и политичко-дипломатски timing имала би прилику да искористи Војводина, где би се сепаратизам тобоже оправдао паролем ” да Војводина више не жели да буде успоравана у свом путу ка ЕЗ” и да одбија да и даље буде „жртва агресивне самоубилачке великосрпске политике крви и тла.” М. Степић, 2012, Косово и Метохија, постмодерни геополитички експеримент, ИПС, Београд, стр. 97.

на источном крају аустроугарског простора: војна граница ишарана утврђењима дуж Дунава..." (Труд А., 101) *Та доминантна геополитичка особеност Војводине одређивала је до сада а чиниће то и надаље, њену „геополитичку судбину” као кључне карике која просторно и културолошки повезује флуидне границе Средње Европе и Балкана.* Да се те границе лако могу прескакати у мирнодопским условима вођења спољно-политичких интереса показује пример тзв. европског регионалног повезивања под називом Пројекат ДКМТ (Дунав-Криш-Мориш-Тиса). Трансцендирање граница постојећих држава и регионално повезивање у овом случају нема за циљ само економско укрупњавање и бољу циркулацију робе, људи и капитала, већ је праћено снажним процесима фрагментације националних држава, чинећи постојеће границе порозним, док једног дана не буду замењене новим, које треба да одсликају неке нове геополитичке творевине. (Деспотовић Љ., 2012: 100)

Немачке геополитичке аспирације

Немачки народ је релативно дуго покушавао да пронађе геополитичку формулу којом ће заокружи своју државну и територијалну целину, да би се тек под Пруском хегемонијом ујединио и створио респектабилну националну државу на простору Средње Европе. Од момента свог уздизања у значајну економску и војну силу крајем 19. века Немачка је као и данас у промењеним међународним околностима трагала за својим геополитичким идентитетом (између изразито телурукратске позиције и повремених таласократских амбиција), и положајем у међународном поретку моћи а особито за позицијом „силе у средишту” како би то рекао Херфрид Минклер, покушавајући да опише тегабе немачке спољне политике у проналажењу свога места у окриљу Европе. Ова „трагалачка” оријентација Немачке поклапа се у једном делу и са геополитичком судбином саме Европе, која је такође, али само у неупоредиво дужем временском интервалу покушавала да утврди свој идентитет и културно-цивилизацијски код. Тиме је изнова актуелизована тзв. *идентитетска ексцентричност Европе*, о којој пише Х. Минклер, а која је већ неколико пута од периода Антике па до данас померала *географске представе* о свом средишту и идентитету, од Аристотела који је Грчку означио као „аутентичну културу између Европе и Азије”, па преко Рима, Атине и Јерусалима, као „три велика идентитетска места Европљана, Рим као извор појам политичког и правног обликовања, Атина као симбол књижевности и филозофије и Јерусалим као фокус верског идентитета Европе.” (Минклер Х., 2016: 54) Претходни наводи су још једна јасна потврда о идентитетском лутању унутар саме Европе, чији се цивилизацијски и културолошки садржаји могу посматрати из више културолошких димензија.

Актуелне геополитичке прекомпозиције простора Европе, у високом проценту трпе утицаје Немачке која се у последњим деценијама наметнула као економски и политички доминантна сила у ЕУ задобивши опет централну позицију али и одговорност за судбину континента. Новим формирањем „Запа-

да” и растом значења привредне моћи настала је у Европи нова политичка констелација која се обухватно може означити као „повратак средишту” у смислу „центра политичког поретка Европе”. Тиме су се повратиле геополитичке констелације, каквих је у више наврата било у европској историји, али које су ретко биле окарактерисане миром и благостањем. Поглед у последњи век и по историје представља један велики штит упозорења на геополитичку констелацију јаког средишта.” (Минклер Х., 40) Немачке амбиције нису остале везане само за домен ЕУ утицаја већ и за зону њеног проширења ка тзв. европској периферији, као што је то у осталом већ било историјски виђено, а смер ка југоистоку нужно је водио преко Панонске низије као средишту Балкана. „Своје геополитичке интересе и спољнополитичке циљеве Немачка је вешто артикулисала кроз планове ЕУ, ширећи свој утицај унутар ЕУ, на њеној периферији, али и освајајући простор за све чешћи и снажнији наступ у другим деловима света.” (Пророковић Д., 2014: 136)

Проблем овакве геополитичке оријентације Немачке најчешће је био везан за примену принципа да су *„географска разграничења постала порозна зато што нису могла бити у складу с политичко-културним границама: оно што је географски било искључено било је политички и културно укључено.”* (Минклер Х., 60) Шта се крије иза наведеног принципа - крије се тзв. културна и економска оријентација Немачке да деловањем преко концепта Средње Европе, као културолошке и економске трансмисије изврши својеврсну инфилтрацију и у оне просторе који јој географски делимично не припадају али су стицајем историјских околности (деловање Аустроугарске царевине)¹⁴ били изложени дужем културном и политичком утицају. Такав простор на који се *зрачи средњеевропским утицајем* свакако је и територија северне српске покрајине. „Појачано немачко интересовање за контролу над Дунавом, због планираног „повезивања с Црним морем кроз средиште Европе каналом Рајна-Мајна-Дунав”, које се одвија углавном преко програма ЕУ, као и велики број активности усмерених ка северној српској покрајини Војводини, која је до 1918. године била део аустроугарске и која географски представља јужни део средњо-европског геополитичког простора, *буде сумње у Србији о немачком реваншизму (...)* Широка политичка, економска и пропагандна акција у циљу јачања сепаратизма у Војводини зато се намеће као логично средство којим ће се послужити континентализам како би остварио доминацију у Подунављу.” (Пророковић Д., 2012: 455-446.)

Колега Д. Пророковић је веома систематично и садржајно обрадио тему средње-европског културолошког круга (концепта *Mittleuropa*) варирајућу разнородне концепције које су настајале током модерне политичке историје Европе, а које су имале претензију да оцртају границе овог својеврсног култу-

---

¹⁴ „незаобилазан фактор у свим тим борбама је „средњеевропска” Хабзбуршка монархија. Временом, геополитички значај Балкана, или његових појединих делова, је за Беч постајао све већи и већи. Стављање Балканског полуострва под геополитичку контролу и његово укључивање у средњеевропски политичко-културни простор за Хабзбуршку монархију је у дугом временском периоду био приоритет.” Д. Пророковић, (2014) Немачка геополитика и Балкан, Катена мунди, Београд, стр.78.

ролошко-географског ентитета али и као *par excellence* геополитичког пројекта.¹⁵ Стога не треба да нас у овом геополитичком контексту зачуђују геополитичка кодирања територије АП Војводине као „јужне капије Немачке” или „стратешких врата Средње Европе”.¹⁶ „А приликом оцртавања граница Средње Европе се редовно у њен састав уврштавају и Војводина, као део Србије и Трансилванија као део Румуније...” (Пророковић Д., 247) Главне немачке *геополитичке векторе наступања* у за њих повољнијим међународним околностима врло прецизно и географски тачно назначио је колега М. Степић када пише: „Отуда се овладавањем Подунављем (посебно његовим панонским сектором) сматра „формулом” централноевропске или укупне континенталне моћи, те „одскочном даском” за даље империјалне продоре, и то; у влашко-пантијски басен, у кавкаски, прекасписјски и централно азијски простор; на југоисток, балканском трансмисијом до полука светске моћи - Босфора, Дарданела, Суеца, блискоистичних културних жаришта и резерви нафте.” Степић М., 2004: 165)

У нешто тежој и бруталнијој варијанти геополитичког наступања Немачке (какву смо имали прилике да видимо током Првог и Другог Светског рата) несме се испустити из вида следећа важна геополитичка чињеница: „да је та земља колевка *расистичке варијанте геополитике* која је коришћена као покриће за „природно право” на експанзију према другим сувереним државама и покоравање њихових народа.” (Шушић С., 245) Стога је Србија, а нарочито Војводина,¹⁷ „била и остала „на нишану” оних центара моћи који су њено већинско српско становништво сматрали „уљезима” у Панонској низији као делу тобоже, ексклузивно католичке и „културне” Централне Европе, док је за православне великодушно остављан „животни простор” („Lebensraum”) само источно од Дрине и јужно од Саве и Дунава.” (Степић М., 2004: 41) Очигледно да је, поред много заинтересованих кандидата, највећа страст за новим територијалним проширењем била на страни великих германских царевина. У немачкој верзији то је био територијални план експанзије и географске екстензије исказан у геополитичкој крилатици *Drang nach dem Osten* (продор на Исток), а у аустроугарској верзији *Drang nach dem Sudosten* (тежња ка Југоистоку). (Деспотовић Љ., 2015: 16) Дубоко разумевајућу ову *просторно агресивну геополитичку константу германског света према српским земљама*, академик Милорад Екмечић са пуно историјски оправданих али и геополитички упозоравајућих разлога изриче опомену српској јавности да је **Немачка била и остала „географски непријатељ Србије.”** На том путу повратка немачке империјалне геополитике у будућности прва на мети нашла би се Војво-

¹⁵ „...капитално дело немачког политичара Фридриха Наумана (1860-1919) под називом „Средња Европа” (*Mitteleuropa*). Науман је понудио јединствену визију Средње Европе као геополитичке целине окупљене око Немачке, која би представљала четврту светску силу по својој јачини.” Д. Пророковић, (2014) Немачка геополитика и Балкан, Катена мунди, Београд, стр.36.

¹⁶ А. Труд,(2007) Геополитика Србије, Службени Гласник, Београд, стр.100.

¹⁷ „услед чега су Беч и Будимпешта прибегавали и различитим формама етничког инжињеринга (насељавање немачког становништва, католичке парвославаца, мађаризација, измишљање босанске нације итд.)” Пророковић Д. 2014, стр.89.

дина, чијом би евентуалном анексијом Немачка и у територијалном смислу наплатила део својих историјских апетита а Србе по ко зна који пут, као и у XX веку жртвовала, оправдавајући то борбом за свој животни простор.¹⁸

Такав врло реалистичан и не тешко разумљив могући расплет догађаја у будућности узроковао би да „Дунав поново постане својеврсни „limes”¹⁹, што би значило и смањивање територије данашње Србије за њен средњоевропски део (територија АП Војводине)...” (Пророковић Д., 2014: 298) Сувору потврду о реалистичности изнетих процена даје и давно изречен став Семјуела Хантингтона који је идући за трагом својих атлантистичких претходника, савим јасно при повлачењу *граница западне цивилизације* такође **отргао Војводину** од остатка државне територије Србије и оставио је у саставу Запада. „Граница између источне и западне цивилизације у Европи, према Хантингтоновој подели, „разара све оно што је српски народ постигао у својој историји у последња два столећа. Цела Војводина и српске области у некадашњој Војној крајини остављене су западној цивилизацији.” (Шушић С., 2004: 267) Стога је потпуно јасно да држава Србија и српски народ у целини мора градити капацитете своје националне моћи како би била спремна и кадра да се одбрани у евентуалном агресивном нападу ка простору северне српске покрајине.

Мађарске геополитичке и територијалне аспирације

Велики део мађарске политичке и културне елите никада се није помирио са одлукама Тријанонског уговора²⁰ и његовим геополитичким последицама, трајно и релативно тајно подгрејавајући амбиције да се Мађарска у територијалном смислу једном врати барем на део „изгубљених” територија након ратног пораза и државне дезинтеграције Аустроугарске 1918. године.²¹ Један мањи део мађарских интелектуалаца у послератним годинама *реалистички* је сагледавао насталу ситуацију и на помирљив начин прихватао нову реалност. „Екхарт Ференц је сматрао (Magyar története, Вр 1935) да Тријанонским уговором није учињена никаква неправда Мађарима и да је њиме само потиснут мађарски елемент у Угарској на његове природне границе. Мађара никада није било толико, указивао је он, да могу да испуне простор од 325.000 квадратних километара, па је зато 1920-е само одстањена једна хиљадугодишња опсена.

¹⁸ види Р. Гафиновић, (2017) *Насиље над Србима у XX веку*, Евро Бук, Београд, књига прва, стр.173.

¹⁹ „римски limes; 1600 година стара граница коју је 395. године успоставио Теодосије делећи царство на источно и западно... верско црквена подела из 1054. године и трагично раздвајање хришћанства; појас војних крајина (terra militaris) Пророковић Д, 2014. стр.258.

²⁰ Мађарски парламент је уговор ратификовао 13. новембра 1920, а на снагу је ступио 26. јула 1921.

²¹ „Одлуке које су донете на Великој народној скупштини у Новом Саду 25 новембра, потврђене су 1 децембра 1918, прогласом престолонаследника Александра Карађорђевића о стварању нове државе, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, а коначно су одобрене и правно санкционисан на Париској мировној конференцији (јануара 1919- јануар 1920) и споразумом између Мађарске и сила Антанте у версајском дворцу Тријанон (4. јуна 1920).” Д. Микавица, стр.195

Слично Екхарту, писао је и Макаи Јанош (A haboru utani Magyarorszag, Вр.1934.). Он је истицао да је Трианонски уговор оставио новој Мађарској онај део Угарске где су били национално хомогени. Исто је мислио и писао Сефки Ђула (A magyar allam eletrajza, Вр.1923.) „Трианонске границе упадљиво личе на насељене границе сентиштванске државе.” (Микавица Д.: 198) Ипак, ово су мада истинити били и остали мањински заступљени ставови мађарске елите. „Од закључења Тријанонског уговора о миру Мађари стално воде акцију за његову ревизију. Томе циљу служе, са једнаком истрајношћу, поред званичне Мађарске, још и разне специјалне приватне институције, штампа и многи угледни појединци.”²² Тако да на жалост, „питање Војводине постаје све више осетљиво због честих порука из Мађарске о неопходности ревизије Тријанонског споразума.” (Пророковић Д., 2012: 456)

Незванични мађарски територијални захтеви према Војводини, наставак су старе политике асимилације и мађаризације немађарског живља на просторима Угарске особито интензивне у 19. веку, али сада саображене новим међународним околностима. Сурова, репресивна и безусловна мађаризација (хунгаризација) правдала се наводном потребом за упражњавањем мађарског језика као службеног језика у Угарској, који морају да познају сви њени грађани без обзира на етничку припадност.²³ И савремена мађарска историографија наставља покушаје апологије ове историјске праксе етничког инжињериња, правдајући је разлозима службене употребе језика и писма. „Мађаризацијом су, обично, мађарски политичари подразумевали потребу увођења мађарског језика у јавну употребу и стиме паралелно ширење круга познаваоца мађарског језика код немађара. При томе мађаризација није требала да значи забрану или ограничење коришћења немађарских језика у приватном животу, у црквеним и школским пословима немађара.” (Ђере З., 2009: 314) Процеси интензивне асимилације били су само логичан наставак раније политике угарског племства са краја 18. и почетка 19. века која је Србима оспоравала право на политичку, црквену и културну аутономију, непризнавајући у политичком смислу чак ни њихово етно-национално постојање. „Угарско племство је, на основу привилегија, признавало само Хрвате и Сасе за народност, јер су само они располагали одређеним степеном самоуправе. По њиховом мишљењу само оне могу полагати право на назив нације, које заједнице располажу уставом. А то ће бити полазна идејна основа за развијање тезе о појму једне нације, појму мађарске политичке нације.” (Озер А., 2009: 28)

А реч је у ствари била о покушајима консолидације, заокруживања и насилног увећања мађарског националног корпуса,²⁴ који је гле историјског па-

²² Д. Кириловић,(2006) Помађаривање народа у бившој Угарској,Добрица књига, Нови Сад, стр.3.

²³ „У наставку спровођења политике хунгаризма и стварања мађарске националне државе од Угарске у којој Мађари нису представљали надполовичну већину, власти су покушале и да „мађаризују” имена места и градова, али и имена и презимена становника ове земље.” Пророковић Д. 2012, стр.641.

²⁴ „Уставри, овај прираст, уколико није фалсификован у корист Мађара,а било је у знатној мери и тога, јесте углавном последица насилне асимилације која је потекла из тежње за стварањем

радокси, у дугом временском трајању у сопственој националној држави био мањина не могавши да пређе процентуално учешће у укупној популацији грађана више од 40%.²⁵ У процесима присилне мађаризације²⁶ највише су процентуално страдали Словаци, и Срби, мада су и друге мањинске заједнице, попут, Рома, Русина, Румуна, Хрвата, Буњеваца, Јевреја и других такође били изложени свој жестини ових мера. Занимљиво је напоменути, да је мађаризација била особито интензивна на рубним подручјима тадашње државе, а посебно у Војводини. Могло би се сасвим слободно рећи да велики проценат садашњег мађарског мањинског становништва у Војводини води порекло од хунгаризираних Словака.²⁷

Стога треба да нам буде јасно да садашње геополитичке аспирације Мађара према Војводини имају превасходно *територијални карактер*, јер би он био извесна компензација за просторне губитке који су били последица капитулације и потписивања Тријанонског уговора. „У случају Војводине, мађарске тежње су сличне хрватским и тичу се формирања „геополитичке тампон зоне”, према Србији, у којој би Мађарска имала велики утицај. У Војводини се мађарски геополитички утицаји у потпуности поклапају са континенталистичком визијом остваривања зоне контроле над целокупним панонским простором, што је за Србију посебно неповољно. Као и према Румунији, и према Србији се граница у огромном делу шире и политичке јавности антиципира као „цивилизацијска”, па би се формирање независне државе Војводине и померање српске зоне контроле за око 200 км јужно у односу на постојећу линију разграничења вероватно схватило и као „цивилизацијска нужност”. (Пророковић Д., 2012: 648)

Но прилично „реално” у односу на претходни максималистички став, сагледавајући своје територијалне аспирације, Мађари траже тзв. мало решење, којим би стицајем за њих повољних међународних околности својој држави покушали припојити оне територије Војводине где су у већини и где је могуће изршити њихово компактно повезивање и директно територијално припајање Мађарској. Реч је дакле, углавном о северним општинама у Бачкој и Банату, као што су Суботица, Сента, Кањижа, Ада, Мол, Чока, прецизније речено, „Мађари у Србији представљају око четири одсто, док у Војводини сачињавају 14,3 одсто од укупног броја становника, а апсолутну већину чине у општинама Кањижа, Сента, Ада, Бачка Топла, Мали Иђош и Чока. Релативну већину

јединственог народа, а што је отпочело већ годину дана после нагодбе са Аустријом 44-тим законским шланком од 1868.” Кириловић Д., 2006. стр.12.

²⁵ „Број Мађара у Угарској био је знатно мањи од броја народности. Овај је однос трајао све до времена, када су се при карају прошлога века последице мађаризације јасно већ опажале.” Кириловић Д., 2006, стр.11. „У Мађарској је до 1867 године поред 40 посто Мађара живело 60 посто немађара.” Пејин Ј. 2007. стр.28.

²⁶ Она је настављена особито брутално у оквирима Хортијеве Мађарске. „По доласку на власт Хорти је затекао 17.132 особе којима је српски матерњи језик у Мађарској. Године 1930 та популација је умањена за десет пута (7.031) Године 1941. остало је 5.442 Срба.” Вељић А. 2009, стр.8.

²⁷ „Највише су мађаризовани Словаци који су се спуштали са Карпата ради зараде у градовима и словенске католичке масе у панонској равници.” Пејин Ј. 2007, стр.27. „Поред словака из Темерина, Будисаву насељавају хунгаризовани Словаци 1750. године...” Пејин Ј. 2007. стр.166.

Мађари чине у општини Бечеј (чак 48 одсто) и Суботици.” (Пророковић Д., 2012: 648) Захтеви мађарске националне мањине за територијалном и персоналном аутономијом у Војводини у последњих две деценије јасна су политичка експликација у том смеру. „Проблем триступене аутономије мађарске националне мањине у Србији, али и код других суседа Мађарске, проблем је решење великомађарске идеје (...) Предлогом о парадржавним аутономијама своје мањине у суседним државама Мађарска само подгрева реваншизам и ревизионизам, распирује националну мржњу и великомађарство...” (Пејин Ј., 2007: 173)

У покушајима да оправда своје претезензије према територији северне српске покрајине мађарска дипломатија се деведесетих година прошлог века служила очигледним историјским фалсификатима, тврдећи да се Војводина није ујединила најпре са Србијом те да као њен саставни део као и територија тадашње Црне Горе није ушла у државни корпус Краљевине Србије а онда као њен интегрални део у Краљевину СХС.²⁸ „У налажењу „покрића” за своје територијалне претензије на простор Србије, мађарска дипломатија је лансирала историјски нетачну конструкцију како Војводина, наводно, 1918 године није уједињена најпре са Србијом већ да је непосредно ушла у састав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Из тога произилази да та покрајина после разбијања Југославије не може остати у саставу Србије.” (Шушић С., 2004: 271)

Мађарско понашање у време агресије НАТО снага на СРЈ, (у коме је активно помагала злочиначко бомбардовање Срба тако што је отворила свој ваздушни простор за налете агресорских авиона, своје аеродроме за њихово полетање и слетање али и целокупну своју територију као платформу за агресију са севера), јасно индицира као би се понашали у некој новој и сличној регионалној кризи. „Главна мађарска странка није оклевала 1999, да игра на карту етничког фактора и захтева политику засновану на етничким принципима. Иштван Цурка из мале екстремистичке странке Живот и правда, предлаже сасвим једноставно „прикључење једног дела Војводине Мађарској” и подсећа на границу „Велике Мађарске” дуж линије Сомбор, Врбас, Србобран, Нови Бечеј, Кикинда.” (Труд А. 2007: 103) За очекивати је да би Мађарска покушала поново да једну такву дестабилизацију искористи за остваривање својих политичких и територијалних претензија према Србији. Тренутни добри односи са овим северним суседом Србије, мала су гаранција да би се од таквих амбиција и планова одустало у будућности. О томе на врло јасан, експлицитан и нетралан начин сведоче Алексис и Жил Труд, када пишу: „Мађарска би тако могла да призна Војводину као државу, творећи од Србије Српско-мађарску федерацију. Наредне етапе би подразумевале отцепљење Војводине од те Федерације,

²⁸ Да би отклонили било какву сумњу у то шта су биле одлуке Велике новосадске скупштине од 25. новембра 1918 године наводимо на овом месту следеће: „Скупштина је једногласно усвојила одлуке којима се Банат, Бачка и Барања отцепљују од Угарске у државноправном, политичком и привредном погледу, у границама које је утврдила Антантина балканска војска, а на основу начела народног самоодређења. **Банат, Бачка и Барања прикључују се Краљевини Србији**, са жељом да дође до остварења јединствене државе Срба, Хрвата и Словенаца, под вођством Краља Петра и њихове династије.” Кркљуш Љ. 1993. Војска, бр.78.

кампању истеривања Срба од стране локалних екстремиста (попут кампање коју су успешно спровели косовски Алабанци), уз подршку „браће” из Будимпеште, и најзад, анексија покрајине од стране „матике Мађарске”, чиме би се вратиле средњовековне границе „Круне Светог Стефана”. (Труд А. Жил, 2013: 112)

Хрватске територијалне претензије - велика хрватска геоманија

Ако не толико на другим, онда на хрватским и арбанашким примерима најбоље се може видети сва притворност, лукавост и упорност да се српски народ прикаже као хегемон који наводно у својим великосрпским претензијама вековима кињи, тлачи и отима „њихове” етничке територије.²⁹ Они су у последњих два века показали и другу важну „способност” да своје интересе укомпонују са интересима великих и регионалних сила, спроводећи *континуирану територијалну експанзију на штету српског националног корпуса*, јер за самостални агресивни поход нису имали довољно снаге и ресурса. Последице такве политике, су катастрофалне по српски национ. Срби су константно губили своје вековне територије, пре тога су убијани, протеривани, покрштавани, понижавани, сатанизовани и сл. Уз оркестрирану пропаганду, повике и оптужбе међународног и регионалног јавног мњења да стварају тзв. Велику Србију, Срби су били у политичкој дефанзиви, територијално и демографски сакаћени, и остављени на милост и немилост страних сила, које су својим *трабантима на терену* као награду за верно служење империјалним интересима, *поклањали српске земље и градили концепте Велике Албаније и Велике Хрватске*.

У геополитици поготово нашој регионалној балканској већ одавно је познат феномен „Велика”, али је у јавности у региону за њега стално била оптуживана само Србија и српски народ у целини. Чак је и данашња „хашка правда” своје пресуде заснивала на пропагандним стереотипима о Србима и миту о Великој Србији³⁰, које су биле и остале *ефикасан инструмент за њихову сатанизацију и уђуткивање*. И док је српски народ у последња два века због такве политике био готово стално у геополитичкој регресији и повлачењу са својих етничких територија, полако је пред нашим очима настајала Велика Хрватска. *Велика* зато што је до пре једног века била територијално лоцирана на *само три мале Жупаније*. „Без српског језика у јавној употреби, Хрватска би остала у својим историјским ганицама, које су чиниле три жупаније: загребачка, вараждинска и крижевачка.” (Суботић М., 2007: 154) *Хрватску у садашњим границама дакле, можемо третирати као велику јер она уистину ника-*

---

²⁹ „Истина је да Хрвати већ стотинама година не престају да своју будућност граде на темељу некаквог измишљеног, „државног и историјског права”. При том њихови политичари, а и мали број историчара, превиђају Хрватску и тамо где она никада није постојала, тамо где Хрвата ни као националних група, па ни појединаца никада није било. У тој својој геоманији они нису имали мере.” Ђорђевић Ж, 2012, стр.371.

³⁰ „Нити је „Велика Србија” икада постојала, нити је била званични национални програм српске државе од њене обнове 1804-1813. до данас.” Попов Ч- 2007. стр.316.

да у својој „тисућљетној повијести” није била већа, осим ако изузмемо НДХ-азију као привремену фашистичку, нацистичку и усташку творевину.

„Хрватски политичари нису само сневали о Великој Хрватској већ су на њеном изграђивању радили упорно и доследно држећи се принципа да су за остваривање тог циља дозвољена сва средства, чак и геноцидно уништавање Срба.” (Крестић В., 2017: 13) Геноцидна идеја сазрела је код Хрвата још у окриљу Аустроугарске монархије, припремала се деценијама пре него ли је усташка кама посегла за српским вратовима. Академик Крестић то ванредно добро аргументује, када каже: „Из свега реченог јасно се види да је идеја о геноциду на Србима у Хрватској потпуно била сазрела у оквирима Аустро-Угарске још пре избијања Првог светског рата. Др Иван Рибар, познати политичар, припадник напредне југословенске опредељене омладине, присталица политике Хрватско-српске коалиције, као активни учесник предратних збивања у Хрватској, забележио је да су бан Павао Раух и Јосип Франк, уз одобрење највиших војних кругова у Бечу, у случају рата са Србијом поводом анексије Босне и Херцеговине, склопили споразум који „је гласио да се изврши покољ и иселење свих Срба из Хрватске.” (Крестић В., 2002: 125) Злочини и зверства у Првом светском рату, настављени су у НДХ-азији, и на крају у Туђмановој Хрватској, која је постала готово етнички „чиста” држава.” Оба пута када су Хрвати стекли „своје независне државице”, дошло је, како је Гавранић и предвидео, до крвавог пира у којем су жртве били Срби. Мржња против њих испољена је тада на најбруталнији начин, али са јасним циљем: да се створи етнички чиста и што већа хрватска држава.” (Крестић В., 2002: 58) *Хрватски архинепријатељ тако су постали сви Срби, а не само српски народ на њиховој замишљеној територији Хрватске.* „Проглашавањем Срба - не само у Хрватској, већ и оних у Србији („Србијанаца”) за „вјековне непријатеље” надовезало се на већ створене слојеве религиозних предрасуда толико дуго слаганих проповедима клера римокатоличке цркве да „византинце” треба истребити.” (Станишић М., 1999: 166)

Геополитички пројекат Велике Хрватске био је део концепта стварања *синтетичких нација, који су превасходно осмислили и промовисали германски фактор и Ватикан*³¹ а за чију ће лингвистичку основу послужити *српски језик* прекомпонован и преименован у неке друге језичке називе (хрватски језик, бошњачки језик, црногорски језик). Главна везивно ткиво у почетној фази формирања идентитета синтетичких нација у великој мери чиниће верско-конфесионална компонента. „Република Хрватска, у границама добијеним захваљујући етнопросторној и геополитичкој комбинаторици из комунистичко-титоистичког периода, де факто је вештачка творевина састављена од више историјско-географских покрајина (интегрисаних углавном на като-

³¹ „Стварала се расистичко-усташка „НДХ” а истодобно и један овчињак с једним пастиром, клерофашистичка „Civitas Dei” - па ма и помоћу Јасеновца и осталих концлогора. Томе су клерофашистима имали да послуже једнако усташе као и окупатор, сва апаратура модерне инквизиције, какву није сањао ни садист велики инквизитор Торквемада. Сва та средства имала су да оправдају и остваре давно већ постављен циљ. А његово достигнуће чинило се већ тако близу. Одатле тако интимна симбиоза усташа и клерофашиста. Одатле су је помагала оба Рима. Оба њихова Drang/a nach Osten, фашистички и Propaganda -e fidei,....” Новак В. 2015, стр.22

личној верској основи). Због тога је Хрватска принуђена на две ствари: прво, да води агресивну спољну политику према суседним земљама; и друго, да се чврсто везује за спољне савезнике који јој могу помоћи у вођењу агресивне спољне политике.” (Пророковић Д., 2012: 623)

У следећој историјској фази настајања Велике Хрватске тај пројекат је помагала и антисрпска политика комунистичког руководства СФРЈ, замаскирана формирањем тзв. социјалистичких република по националном кључу. Да би у финалној фази она била територијално заокружена у међународно признатим државним границама (признатих прво од стране својих спољних ментора) насталим на развалинама бивше Југословенске државе. **Та подмукла историјска отимачина реализована је по следећој формули: постепеном крађом језика, отима се и народ који тим језиком говори, проверавањем тог народа (преко верско-конфесионалне конверзије) као награда уз њега долазе и територије на којима вековима обитава.** Најмалигнији резултати маркираних процеса за српски народ су: стална геополитичка регресија, губитак територија, национално узмицање, демографска депопулација, губитак суверености, растакање националног идентитета, уз дуже периоде суштинског губитка државности Србије, као матичне националне државе. (Деспотовић Љ., 2017: 128) Неки историчари почетке формирања синтетичких нација померају још раније, чак у период заседања Триденског сабора (1545-1563) и његових јасних одлука чија је намера ишла за формирањем посебног тела „Collegium Illiricum” који је требао да организује и убрза покрштавање не само српског него и руског православног народа. Делатност верске конверзије ће „касније резултирати стварањем вештачких нација (синтетичких) нација (Буњевци, Власи, Црногорци, Муслимани-Бошњаци, Русњаци-Русини, Украјинци, Белоруси и Молдавци). Резултат њиховог дугогодишњег планског рада је на пример и нестанак целе заједнице Срба католика, који су у периоду од 17. до 20. века претворени у Хрвате.”³²

„Тежње за територијалним проширењем Хрватске старијег су датума. Невелик по броју, мали по пространству који заузима, хрватски народ је испољавао велике империјалне амбиције. О томе довољно говоре називи као што су: „алпински или планински Хрвати” (Словенци), „православни Хрвати” (Срби), „непријепорни Хрвати” или „цвијет хрватског народа” (Муслимани), затим „Турска Хрватска”, „Црвена Хрватска”, „Бијела Хрватска” и „Карантанска Хрватска”, који се односе на делове Босне, Црну Гору, Далмацију и Словенију. Ти називи пажљиво су неговани и током више стотина година усађивани су у свест хрватског човека с циљем да му развију уверење о величини Хрватске и бројној снази Хрвата.” (Крестић В., 2017: 13)

Хрватски мегаломански територијални захтеви посебно су током новије историје били агресивни према северној српској покрајини, а то су и данас са несмањеном жестином. Она је агресивна и активна већ дуже време, али успева да ту своју активност вешто камуфлира бригом за Хрвате у Војводини.

³² Петар Богуновић, Историја витезова Светог Јована Јерусалимског, Витешка култура, бр.5. ВТС, Београд, 2016. стр.122.

„Ове активности у Војводини се одвијају у неколико смерова: преко коришћења хрватског становништва у Војводини као средства остваривања политичког утицаја; институционализовања сарадња са сепаратистичким политичким странкама у Војводини; учешћа у приватизацијама и економској пенетрацији, јачању културног утицаја. Све ове активности се спроводе са једним циљем: јачањем сепаратистичких тенденција, што би крајњој линији водило отцепљењу Војводине од Србије.” (Пророковић Д., 2012: 626) Сву малигност маркиране политике тек ћемо да осетимо када Хрватска почне да злоупотребљава свој положај чланице ЕУ у *непотребном и штетном процесу преговарања Србије о чланству у Европској Унији*, посебно у делу који се тиче међусобног разграничења и положаја Хрвата и Буњеваца које они својатају и покушавају да асимилију.³³

Стална претња за територијалну девастацију и демографско сакаћење Срба од стране хрватске политике посебно је изражена према Срему.³⁴ Њену трагичну историјску експликацију српски народ имао је прилику да доживи у Другом светском рату, када је НДХ прогутала Срем и на њему *спроводила злочине и терор, рушила богомоље, отимала националну баштину Срба* и друга непочинства. Ове претензије хрватске политике према Срему дугог су века, а колико су биле неумерене и малигне сведочи чак и аустријски министар председник кнез Феликс Шаварценбергер „који је полазећи од чињенице да је становништво Срема огромном већином српско, посебно нагласио да, предео који у свом саставу не би имао Срем, не би се могао назвати Српском војводином.” (Крестић В., 19) Упркос томе, хрватски политичар Стјепан Радић је већ 1900 изјавио „да је Војводина „посебна историјска земља”, а да се Хрватска простире до Земуна.” Поменути С. Радић, двадесет година касније наставља да на *фалсификатима и измишљотинама, што је била омиљена манипулативна техника хрватских политичара*, исказује злоћудне претензије према Војводини. „Служећи се неистинама, он је 22. јула за лондонски лист Daily News изјавио да су у областима Бачке, Барање и Баната, за које је рекао да их „неразумно и нелогично називају Војводином”, „Срби према Хрватима у посве незнатној мањини да се тим областима не сме управљати као чисто српским земљама,” већ се у њима мора спровести плебисцит под назором Лиге народа с једним питањем: Србија - Београд или Хрватска - Загреб.” (Крестић В., 37)

³³ Акт чије поништавање траже донео је Главни народноослободилачки одбор Војводине (Одељење за унутрашње послове, бр. 104071945), 14. маја 1945. у Новом Саду, и гласио је овако: „Догађа се, да се многи Хрвати уводе као Буњевци и Шокци у рубрике где се означава народност, а не као Хрвати и то бива често по њиховом изричитом захтеву или по вољи и нахођењу дотичног чиновника. Како буњевачка и шокачка народност не постоје, то вам се наређује да све Буњевце и Шокце имаде те третирати искључиво као Хрвате без обзира на њихову изјаву.” Вечерње Новости, интернет издање, 25.10.2017.

³⁴ Као одговор на такве хрватске захтеве велики жупан Сремске жупаније Светозар Кушевић 1863 пише: „да је у Срему била деспотовина сербск, да су овдје сребског народа и народне и церковне светиње, које никаква сила овог свиета не може учинити да их нема, нити ће итко икада доказати, да је у Сријему живећи народ порекла хорватскога и да је језик ког овај говори хорватски, и д ће се по томе и само на тому темељу са запостављањем сребског живља и имена овде основати држава хорватска.” Крестић В. 2017. стр.31.

Радићеву прљаву работу, упорно и безочно наставља Влатко Мачек који у оквирима Краљевине Југославије континуирано подрива уставни поредак испостављајући нове политичке и територијалне захтеве. Један од њих тицао се и статуса Војводине. „У једном разговору, који је водио с изаслаником Анте Павелића, Мачек је изјавио да ће Србија, ако Београд не усвоји хрватске захтеве, бити „опкољена”, па је као пример навео потпуно „освајање” Војводине. Сад радимо на томе, изјавио је Мачек, „да и остале крајеве идејно и политички путем „Слоге” освојимо.” (Крестић В., 43)

У својим мегаломанским поривима, користили су се разним триковима па и оним из арсенала једног Бењамина Калаја,³⁵ који су играли на карту *регионалних идентитетских разлика* у српском националном корпусу а које су биле објективна последица вековне државно-територијалне разједињености Срба, који су дуго времена живели одвојено и у различитим империјалним целинама (Турска, Аустроугарска и сл.), не би ли на такав начин подстакли унутрашњу неслогу и раздор, градећи на том темељу своје политичке и територијалне захтеве. „Хрватски политичари тврдили су да је Војводина „по менталитету свога славенског пучанства различита од Србијанаца” и да је „и историјски и по традицији увек била „пречански крај” са којим се више саживјела него са Србијом.” (Крестић В., 43)

Хрватску експанзионистичку политику према Србима између два рата, а и у време брозове Југославије, нимало случајно подржавала је КПЈ. Вођена погрешном и тенденциозном политиком Коминтерне према Србима, као великосрпском и хегемонистичком фактору, она је све време што отворено што притајено *сакатила српске националне интересе у корист Хрвата, али и других аспираната на њихове територије* којих је у окриљу Југославије било доста а и у њеном непосредном суседству. „Карактеристична је идентичност гледишта ХСС и врха КПЈ о смештању Војводине ван српске сфере утицаја. У ствари, било је по среди прихватање старог аустријског (и „аустро-марксистичког”) става о држању Војводине као антисрпског и антимађарског тега преваге на теразијама доминације у средњедунавском подручју. То становиште оживеће у вођству комуниста, после Другог заседања АВНОЈ-а (где о аутономији није било речи).” (Станишић М., 1999: 93)

Континуитет хрватских претензија према српским територијама а особито према онима у Војводини и Босни и Херцеговини лако је пратити. Још од Павла Ритера Витезовића и његове *Croatia rediviva*, која је постала обавезујућа литература и упутство за рад Гаја, Старчевића, Штросмајера, Јагића, Кватерника, Франка, Супила, Пилара, Трумбића, Радића, Мачека, Павелићевих усташа и њихове *Croatia sacra*, до Туђмана и његове готово етнички чисте Хрватске. Сви они одреда позивали су се на „хрватско државно и историјско право” и тезу о хрватском „политичком народу” у стварању **хрватског геополитичког оптимума**. (Деспотовић Љ., 2012: 178) Том низу придружила се и ак-

---

³⁵ „Бењамин Калај (1839-1903) управитељ Босне и Херцеговине и повереник грофа Андрашија, инсистирао је на томе да треба продубљивати верске противречности између Срба и Хрвата, и активно је радио на повлашћивању хрватске мањине...” Гађиновић Р. 2017. стр.178.

туелна хрватска председница Колинда Грабар-Китаровић изјавом да ће тражити строго поштовање права хрватске мањине „у Србији, Војводини и другим суседним земљама.” Јасно издвајући Војводину из уставног поретка Србије, и третирајући је као Хрватској суседну земљу.

Хрвати су се у својој агресивној политици према Србима стално позивали на тзв. хрватско државно и историјско право, *а хиљаду година нису имали ни државу ни историју* која би била утемељена на властитом прегнућу. **Нису је ни могли имати јер је аутентични хрватски етнички корпус био скромних демографских, територијалних, језичких и културних обележја, и сведен на три жупаније.**³⁶ О томе је писао и Јован Дучић када је констатовао да Хрвати никако нису могли да се навикну на чињеницу *„да су они у Европи један мали народић, једва историјски. Они прикривају и изобличују и оно што о том зна цео други свет.”* (Крестић В., 1999: 206) *Хрватски „препород” почео је тек онда када се окомио и растао, искључиво на штету српских националних интереса. Крали су нам језик, народ који тим језиком говори, веру - верском конверзијом, културу - отимајући вековну културну баштину Срба и буквално али и симболички, прекодирајући је бескрупулозно као своју, да би на крају откидали и територије, комад по комад, празнећи их, злочинима и геноцидом те протеривањем остатка измученог народа са његових вековних огњишта, разним геноцидним операцијама попут „бљеска” и „олује”, а све уз свесрдну помоћ и покриће својих страних ментора и заштитника.³⁷ „Кад год је затребало - Бечу, Берлину, Ватикану, Лондону или Вашингтону, да се помогне у сабијању Србије и ограничењу њеног утицаја, Хрвати су спремно прискакали.” (Пророковић Д., 2012: 627)*

Резултат описане политике стварања Велике Хрватске, је **незабележени историјски, политички, национални и геополитички парадокс.** У чему се он огледа. У неколико веома индикативних и невероватних чињеница:

- Велика Хрватска, створена је на *српском етничком простору*, геноцидом, преварањем и протеривањем Срба.
- Данашњи хрватски национални корпус у огромном проценту је пре тога био *српски*, настао отимањем народа преко верско-конфесионалне конверзије.³⁸
- Језик којим говоре данашњи Хрвати је разним манипулацијама искварен, лексичким интервенцијама маскиран и преименован украдени *српски језик*.³⁹

³⁶ види Хорват Јосип, (1936) Политичка повијест Хрватске, Загреб

³⁷ „Никако не треба заобићи чињеницу да се 4. август 1995. године - дан када је почела војнополицијска операција „Олуја” и етничко чишћење Републике Стпске Крајине од српског становништва - у Хрватској слави као национални празник Дан домовинске захвалности.” Шушић С. 2004, стр.287.

³⁸ „Нажалост, то је само окончање вишевековног процеса похраћивања Срба, па због тога има мишљења да чак око 75% данашњих Хрвата има српске корене.” А Раковић, стр.100.

³⁹ За илустрацију послужићемо се следећим примером, у Календару за просту годину 1898, у Издању и наклади Српске Дубровачке Штампарије А Пасирића, на страни 67. стоји следећа статистика која врши табеларни попис језика који се говоре у Дубровнику и у његовом ширем окружењу. Српским језиком говори, 9713 грађана, талијански, 716, словенским 19, чешким 52, пољским 6, немачким 285, мађарским 384 и руским 2. грађанина. Дакле, нема ни трага о хрватском језику упркос чињеници да по истом попису у то време у Дубровнику и широј околини

- Базични темељ наводне савремене културе у Хрвата чини отета и прекодирана *српска народна културна баштина*.
- Прву модерну државу Хрватима после једног миленијума су створили *Срби антифашисти* који су у окриљу партизанског покрета ратовали на том простору од 1941 до 1945 године. Све остало у највећем проценту са стране Хрвата било је на страни злочиначке творевине НДХ-зије.
- Да би на крају деведесетих година *народ творац државе и уставни конституент* СР Хрватске, туђмановим манипулацијама прво противправно постао национална мањина, а на крају злочиначким акцијама „Бљесак и Олуја” протеран са својих вековних огњишта.

Овакав епилог остао је незабележен у модерној политичкој историји Европе, да један (српски) народ створи државу другом (хрватском), који ће га потом истребити а остатке протерати. О успешности овог геополитичког пројекта Велике Хрватске, која је постала етнички и конфесионално потпуно „чиста”, са српским живљем који је у болној дефанзиви и нестајању на тој територији, искрено и непристрасно сведочио је Др Стипе Шувар, који је у тим тешким годинама страдања Срба у туђмановом режиму, имао довољно интелектуалне куражи и људског достојанства да посведочи о потпуном националном растројству Срба на просторима свог вековног националног обитавања, на коме су касније изникле злочиначке и на геноциду засноване националне државе Хрвата, павелићева НДХ и туђманова Хрватска. „Нема земље у Европи у којој се у 20. столећу, ето, тако темељито успјело у стварању „чисте” државе - нације, као што је Хрватска.(...) Утолико се Хрватска у последњих пет - шест година посве приближила остварењу сна најзагриженијих и најбескрупулознијих хрватских националиста - „чисте” нације-државе, у којој ускоро готово неће бити Срба” (Шувар С., 2004: 335)

Закључак

Геополитичке претензије и територијалне аспирације према Војводини као *северном српском крилу* нису биле ретке деценијама у назад, а то неће престати да буду и у будуће. Свака евентуална *дестабилизација геополитичког поретка моћи у свету а нарочито у нашем региону*, послужиће као основа да се посегне за новим *територијалним сажимањем Срба* и даљој *фрагментацији његовог националног и државног корпуса*. Поред других потенцијаних геополитичких жаришта у Србији⁴⁰, Војводина представља посебно атрактиван територијални и економски залогај за многе регионалне и глобалне снаге које

живи Римокатолика 10327 и само 546. православних хришћана. Реч је о јасној потврди о томе којим језиком су говорили римокатолици тог дела приморја али и осталих подручја који се данас сматрају хрватским државним територијама.

⁴⁰ По нашем еминентном познаваоцу геополитике, Душану Пророковићу, то су још поред Војводине и Косово и Метохија, рашка област, Бујановачко-прешевска област, Топлички крај и Тимочка крајина.

ће све учинити да је отргну из њеног матичног националног и територијалног корпуса српства. Стога, Срби морају да јачају свест о њеном *геополитичком значају и националној важности* као и да развијају укупне државне и националне капацитете да је могу бранити и одбранити у претећим временима која долазе.

Литература:

1. Veljić A. (2009) *Mikloš Horti, nekažnjeni zločinac*, Metafizika, Beograd
2. Gaćinović R. (2017) *Nasilje nad srbima u XX veku*, Evro buk, Beograd, knjiga 1.
3. Golubović Z. (1992) *Racija u Južnoj Bačkoj 1942*. Istorijski muzej Vojvodine, Novi Sad
4. Đorđević Ž. (2012) *Satiranje srpstva u 19. i 20. veku*, Drasler partner, Beograd, tom 1.
5. Despotović Lj. (2012) *Srpska geopolitička paradigma*, Kairos, Sremski Karlovci
6. Despotović Lj. (2015) *Geopolitika destrukcije*, Kairos, Sremski Karlovci
7. Despotović Lj. (2017) *Globalizacija i geopolitika identiteta*, Kairos, Sremski Karlovci
8. Đere Z. (2009) *Mađarski i Srpski nacionalni preporod*, Vanuk, Novi Sad
9. Krestić V. (2002) *Genocidom do Velike Hrvatske*, Gambit, Jagodina
10. Krestić V. (2017) *Velikohrvatske pretenzije na Vojvodinu i Bosnu i Hercegovinu*, SANU, Beograd
11. Krestić V. (1999) *Znameniti Srbi o Hrvatima*, Prometej, Novi Sad
12. Kirilović D. (2006) *Pomađarivanje u bivšoj Ugarskoj*, Dobrica knjiga, Novi Sad- Srbinje
13. Kalić Jovanka (1997) *Evropa u vreme doseljavanja Mađara*, u zborniku radova *1100 godina doseljenja Mađara u Vojvodina*, Zavod za udžbenike, Beograd.
14. Krkljuš Lj. (1993) *Istorijska odluka Velike narodne skupštine*, Vojska br.78. Beograd
15. Mikavica D. (2005) *Srpska Vojvodina u Habsburškoj monarhiji 1690-1920.*, Stilos, Novi Sad
16. Minkler H. (2016) *Sila u središtu, novi zadaci Nemačke u Evropi*, Albatros, Beograd
17. Novak V.(2015) *Magnum crimen*, knj.1. Catena Mundi, Beograd
18. Njegovan D. (2004) *Prisajedinjenje Vojvodine Srbiji*, Muzej Vojvodine, Novi Sad
19. Ozer A. (2009) *Srbi i Srbija u mađarskoj historiografiji 19. veka*, Forum, Novi Sad
20. Proroković D. (2012) *Geopolitika Srbije*, Službeni glasnik, Beograd
21. Proroković D. (2014) *Nemačka geopolitika i Balkan*, Catena Mundi Beograd
22. Popov Č. (2007) *Velika Srbija, stvarnost i mit*, IK Z. Stojanovića, Novi Sad
23. Popov Č., Popov J. (2000) *Autonomija Vojvodine, srpsko pitanje*, Krovovi, Sremski Karlovci
24. Popov J. (2001) *Vojvodina i Srbija*, LDIJ, Veternik
25. Pal T. (2007) *Srpsko-mađarski odnosi tokom 70-ih godina 19. veka s posebnim osvrtom na teritoriju današnje Vojvodine* u zborniku radova *Srpsko-Mađarski odnosi kroz Istoriju*, Filozofski fakultet, Novi Sad
26. Pejin J. (2007) *Velikomađarski kapric*, Ekopres, Zrenjanin
27. Raković A. (2017) *Uloga religijskog intervencionizma u raspadu SFR Jugoslavije*, u zborniku, *Srbi i propast Jugoslavije*, Službeni glasnik, Beograd
28. Horvat J. (1936) *Politička povijest Hrvatske*, Nakladni zavod „Binoza, Sovjetski pisci”, Zagreb
29. Subotić M. (2011) *Srpska Vojvodina i njene manjine*, Institut za političke studije, Beograd
30. Subotić M. (2007) *Austro-hrvatski geopolitički projekat ilirstva i jugoslovenstva*, u zborniku *Srpsko pitanje i srbistika*, Logos, Valjevo

31. Stepić M. (2004) *Srpsko pitanje, geopolitičko pitanje*, Jantar grupa, Beograd
32. Stepić M (2012) *Kosovo i Metohija: postmoderni geopolitički eksperiment*, Institut za političke studije, Beograd
33. Stanišić M. (1999) *Ekspanzionizam Hrvata i rastrajstvo Srba*, Službeni list SRJ, Beograd
34. Stanišić M. (1999) *Slom, genocid, odmazda*, Službeni list SRJ, Beograd
35. Trud A. (2007) *Geopolitika Srbije*, Službeni glasnik, Beograd
36. Trud A. Žil. (2013) *Razaranje Balkana*, Metella, Beograd
37. Hadrovič L. (2000) *Srpski narod i njegova crkva pod turskom vlašću*, Nakladni zavod Globus, Zagreb
38. Cerović Lj. (2015) *Narodi na tlu Vojvodine*, Prometej, Novi Sad
39. Šušić S. (2004) *Geopolitički košmar Balkana*, VIZ, Beograd
40. Šviker H. Johan. (1998) *Politička istorija Srba u Ugarskoj*, Matica srpska, Novi Sad
41. Šuvar S. (2004) *Hrvatski karusel*, Razlog, Zagreb

SERBIAN VOJVODINA, AS A SUBJECT OF GERMAN, HUNGARIAN AND CROATIAN GEOPOLITICAL PLANS AND TERRITORIAL ASPIRATIONS

Summary: In this work we will analyze geopolitical aspirations of Germany, Hungary and Croatia towards the territorial integrity of the northern Serbian province of Vojvodina, therefore the position of Autonomous province of Vojvodina will be examined from the context of possible international threats and potential geopolitical focus. Introductory part of this work will be dealing with significant historical aspects of the defined topic and in its main part will be dealing with the international and geopolitical circumstances and interests which could lead to unwanted consequences for the Serbian people as a whole and especially in Vojvodina, as a significant contact area. A special part of the analyzed aspects will be oriented to relevant literatures which in a clear and unambiguous way speaks and argues the stated aspirations and territorial pretensions towards Serbia.

Key words: Serbia, Vojvodina, Germany, Hungary, Croatia, geopolitics, territorial aspirations